

Sint Eustatius, 5 september 2021.

Geachte Ombudsman van Nederland,

In beginsel kunt u in actie komen wanneer partijen een conflict met de overheid hebben. In een zeker opzicht is het hier een randgeval: de lokale overheid houdt zich gewoon doof voor onze oproepen. Zij is overigens niet de enige: ook de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (onder ministeriële verantwoordelijkheid van de minister van OCW) reageert op geen enkele manier op onze vragen. We hebben deze Rijksdienst inmiddels zeven keer aangeschreven en de eerste inhoudelijke reactie van die zijde moet nog steeds komen. Overigens horen we van het lokale eilandbestuur ook zo goed als niets. Na ons eerste schrijven was er nog een kennisgeving van ontvangst. Inhoudelijk is het vervolgens volledig stil geworden.

Waar gaat het om? Het gaat om het in het in alle stilte ruimen van graven van voorouders van Statianen: slaven in het tijdperk van de plantages. Het huidige vliegveld van Sint Eustatius is zo'n locatie. Menselijke resten worden aangetroffen en zonder enig overleg met de bevolking of met een representatie ervan (i.c. de Eilandsraad) verleent het Bestuur van het Openbaar Lichaam een onderzoeksoopdracht aan SECAR om onderzoek te doen. Het bezwaar spitst zich toe op het niet houden van enig overleg met de bevolking over wat er nu eigenlijk gaande is. En als de geruchten eenmaal waar blijken te zijn en er volgt bezwaar, dan houdt de lokale overheid zich aan een zelfverkozen radiostilte waarvan het motto lijkt te zijn "*gewoon niet reageren, dan waait het allemaal vanzelf over en intussen gaan we gewoon verder*".

Er is uiteindelijk wel een townhall meeting georganiseerd door het Openbaar Lichaam Sint Eustatius, gezamenlijk met Sint Eustatius Archeological Research, SECAR. Met zeer veel trots werd verteld dat de vindplaats mogelijk een van de grootste slavenbegraafplaatsen van het Caribisch gebied is. Er werd gesproken over 69 opgegraven menselijke resten. De aantallen verschillen overigens per mediabericht. De vondst blijkt zo belangrijk dat er een NOS-cameraman en een journalist naar Sint Eustatius zijn gestuurd voor een rapportage.

O ja, om de boel te sussen heeft de lokale overheid gemeend een onafhankelijke regiegroep te moeten samenstellen (let op: de overheid installeert een *onafhankelijke* regiegroep, waarvan zijzelf ook de leden heeft aangewezen; per definitie natuurlijk een onmogelijke zaak!). En die groep mag niet naar buiten komen met welk bericht dan ook tot een eindverslag is opgemaakt. *Dit is transparantie op zijn Stataans.*

Laat ik even proberen enige structuur in deze brief aan te brengen:

- het begint in het voorjaar 2020 met archeologisch onderzoek van een perceel grond gelegen in een gebied waar vroeger een plantage is geweest. Snel bleek dat het gaat om een grote

slavenbegraafplaats; mogelijk een van de grootste in het Caribisch Gebied. Er is melding gedaan bij de toenmalige regeringscommissarissen;

- na het orkaanseizoen is in het voorjaar 2021 overgegaan tot opgravingen; in de tussentijd is er geen enkele informatie verstrekt aan de bewoners van Sint Eustatius; er zijn geen licenties of certificeringen aangevraagd, geen plan van aanpak wordt opgemaakt voor het opgraven, het onderzoek en het conserveren van de overblijfselen tijdens en na het onderzoek; evenmin blijkt er enige urgentie om tot schending van grafgraven en tot opgraving over te moeten gaan; er is immers geen wijziging bestemmingsplan dan wel plan tot ontwikkeling van het betreffende gebied bekend; kortom, er wordt zonder enige noodzaak en zonder ook maar op enige manier vóór aanvang de bevolking over de vondst van graven van hun voorouders te hebben geïnformeerd, aan de slag gegaan;
- er verschijnen in mei 2021 enkele berichten in dagbladen en er wordt in het NOS-journaal aandacht besteed aan de opgravingen; nog steeds heeft geen enkel overleg met de Stataanse bevolking plaatsgevonden, terwijl de onrust toeneemt;
- pas op maandag 21 juni 2021 wordt een townhallmeeting georganiseerd teneinde de schijn te wekken dat de bevolking is betrokken; het grootste deel van de gereserveerde tijd wordt door drie presentaties van SECAR in beslag genomen; verder mogen er nauwelijks vragen worden gesteld of gereageerd op vragen van anderen; er wordt vermeden een situatie te creëren die zouden kunnen leiden tot een voor de overheid ongewenste discussie; dus alleen korte technische vragen;
- dan wordt er protest aangetekend en het lijkt alsof er gehoor aan wordt gegeven maar bij nader inzien is dat slechts schijn: er wordt gewoon gestopt vanwege het ophanden zijnde orkaanseizoen;
- we blijven schriftelijk hierover corresponderen maar de lokale overheid geeft geen enkele reactie meer;
- er verschijnen stukjes in de krant maar - vermoed wordt dat de lokale overheid hierin de hand heeft - de toonzetting is gericht op een verdeeldheid tussen de protest aantekenende groepen: alsof de lokale overheid geen blaam treft, in elk geval wordt de aandacht afgeleid van de ernstig tekort schietende overheid;
- in de marge wordt ook nog zichtbaar dat het bedrijf van de echtgenote van de inmiddels zich teruggetrokken hebbende regeringscommissaris (dhr. Van Rij) een zeker budget verkrijgt voor PR-activiteiten over de opgravingen; besluitvorming hierover door de huidige regeringscommissaris is niet meer zichtbaar op de website van de overheid.

Natuurlijk, ik volg het Nederlandse nieuws ook, in de context van de kabinetsformatie worden wel andere spelletjes zichtbaar waarvoor een fatsoenlijk mens zich zou schamen (waaronder het debacle rond de evacuatie van vluchtelingen uit Afghanistan). Een rapport over "onze" luchtverbindingen blijft gewoon twee jaar in een onderste lade liggen op het ministerie waarvan de verantwoordelijk minister

(mw. Van Nieuwenhuizen-Wijbenga) snel haar eigen schaapjes op het droge brengt en het zinkende schip van het kabinet verlaat; de Volkskrant (vrijdag 3 september 2021, pagina 31) beschrijft een CV van haar waarop niemand echt trots zal zijn). In haar optiek is Caribisch Nederland gewoon een "ver van mijn bed show". Het is niet heel verwonderlijk dat Statianen de relatie met Europees Nederland moedeloos en zonder veel vertrouwen aanzien. *En toch is dat de relatie waarmee we de toekomst samen zullen moeten realiseren!*

Dan komen wij op u, geachte Ombudsman. Graag zien wij dat u onze problematiek herkent en opheldering vraagt aan de Regeringscommissarissen al dan niet door tussenkomst van de verantwoordelijken in het kabinet. Volgens ons komt de problematiek gewoon neer op een ordinair staaltje van arrogant gedrag. De arrogantie van de macht die wel even zal bepalen wat er moet gebeuren, maar daarover fatsoenlijk communiceren: ho maar!

Mogen wij u vragen om op zeer korte termijn te overleggen met de regeringscommissarissen en de staatssecretaris van BZK teneinde het daarheen te leiden dat de respectloze opgravingen zullen worden gestopt en de reeds opgegraven menselijke resten waardig zullen worden (her)begraven en een uitgewerkt plan wordt voorgelegd aan de bevolking met daarin een uiteenzetting van de mogelijkheden waarbij zeker ook het intact houden van de huidige situatie. Het is immers aan de bevolking van St Eustatius wat het met de begraafplaats van voorouders moet gebeuren.

Bij voorbaat dank voor uw interventie.

Met vriendelijke groet, mede namens en met een Groep Bezorgde Statianen,

Ir. J.H.T. (Jan) Meijer MBA.

Cc   Voorzitter en leden van de Commissies KR en OCW (ivm Raad voor Cultureel Erfgoed)
       (Plv) regeringscommissaris op Sint Eustatius
       Leden van de Eilandsraad Sint Eustatius
       Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis

- Bijlage 1. Wij eisen een stopzetting van de opgravingen! (13 juli 2021)
       2. Wij eisen een transparant en ethisch verantwoord onderzoek! (1 augustus 2021)
       3. Graag een antwoord op onze oproep van 1 augustus 2021 (15 augustus 2021)

Al deze informatie (en meer) is te vinden op <https://excav.jhtm.nl>